

Suomen Bioanalytiikot ry

Kannanotto 21.5.2024

Suomen Bioanalytiikot ry: Ammattihenkilölain kokonaisuudistuksessa on huomioitava kliinisen laboratoriotyön edellyttämä koulutus ja osaaminen

[Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt sote-alan ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksen.](#) Säädosmuutoksilla tähdätään alan henkilöstövajeen ratkaisemiseen mm. arvioimalla ammattien sääntelyn tarvetta ja mahdollistamalla henkilöstön joustava työnjako. Vuoden 2024 aikana sosiaali- ja terveysministeriössä selvitetään muutostarpeita yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa ja osana STM:n Hyvän työn ohjelmaa.

Suomen Bioanalytiikot ry pitää oleellisena, että terveydenhuoltomme kivijalan kliinisten laboratoriopalveluiden edellyttämä ammattitaito huomioidaan uudistuksessa. Kliinisten laboratorioiden suurimman ammattikunnan, bioanalytikoiden, osaamisen merkitys laadulle, potilasturvallisuudelle ja kustannuksille sekä tutkimukselle on tunnistettava ja sitä on vahvistettava.

Terveydenhuollon ammattihenkilölain perusteella laillistettavien ammattihenkilöiden tehtävissä saa toimia vain Valviran laillistuksen saanut henkilö. Bioanalytikko on laillistettu kliinisen laboratoriotyön korkeakoulutettu asiantuntija, jonka osaaminen kattaa koko laboratorioprosessin.

Asiantuntijoiden mukaan noin 70 % hoitopäätöksistä perustuu laboratoriotutkimuksiin. Suomessa tehdään vuosittain noin 80 miljoonaa laboratoriotutkimusta, joiden vuotuiset kustannukset ovat noin 700 miljoonaa euroa. Virheistä johtuvien poikkeamien takia uudelleen otettavien näytteiden suorat vuosikustannukset ovat noin 10 miljoonaa euroa. Lisäksi potilaan hoito viivästyy ja potilas voi altistua virheelliselle hoidolle. Todellisten turhien kustannusten määrää on vaikeaa arvioida, sillä Suomessa laboratoriotyön poikkeamista ei ole olemassa julkista vertailukelpoista tietoa.

Kliinisen laboratoriotyön tehtäviä on siirretty myös ammattikunnille, joilla ei ole bioanalytiikan osaamista, jolloin poikkeamien määrä voi lisääntyä. Bioanalytikkojen riittävä määrä on pyritty varmistamaan OKM:n vastikään myöntämällä lisärahoituksella, jossa kohdennetaan 24,8 me sairaanhoitajien, bioanalytikoiden ja röntgenhoitajien koulutuksen lisäaloituspaikkoihin.

Ammattitaidottomasti tehty laboratoriotutkimus vaarantaa aina potilasturvallisuuden, koska se johtaa väärin päätelmiin hoidossa. Ohuemmalla osaamisella työskentely lisää kaikkien työtaakkaa hoitoketjussa. Lopputulema voi olla kato alalta ja syvenevä työvoimapula samaan aikaan heikkenevän laadun ja vaaratilanteiden lisääntyessä. Laboratoriotyössä ammattilaisten koulutuksen ja osaamisen määrittäminen lainsäädännöllä on välttämätöntä diagnostiikan luotettavuuden, toimivien hoitopolkujen ja terveydenhuollon kokonaisuuden toimivuuden kannalta.

Lainsäädäntö ei voi jatkossakaan olla niin jäykkä, että se koostuisi yksittäisistä tehtävälistoista. Työnjakoon ja tehtävänkuviiin liittyvien uudistusten pitää perustua tutkittuun tietoon

ja osaamisen tasoon pitää panostaa. Eri tehtävien hallitsemiseen vaadittava koulutus ja osaaminen eivät saa murentua työvoimapulan takia.

Suomessa bioanalyytikon tutkintonimike on ollut käytössä yli 20 vuotta laboratoriohoitajakoulutuksen siirryttyä ammattikorkeakoulututkinnoksi. Tutkintonimike päivitettiin tuolloin vastaamaan kansainvälisiä tutkintonimikkeitä sekä edistämään tieteenalan kehittymistä. Edelleen laissa ammattinimike on laboratoriohoitaja. Eriäväisyydet nimikkeissä aiheuttavat sekaannusta asiakkaissa, ammattilaisissa ja työnantajissa. On tarkoituksenmukaista, että laboratoriohoitajan ammattinimike korvataan bioanalyytikon nimikkeellä ammattihenkilölain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Osaava ja koulutettu bioanalyytikko on oleellinen osa toimivaa terveydenhuoltojärjestelmää.

Suomen Bioanalyytikot ry esittää, että ammattihenkilölain kokonaisuudistuksen yhteydessä

1. Laboratoriohoitajan ammattinimike päivitetään tutkintonimikettä vastaavaksi bioanalyytikoksi.
2. Bioanalyytikoiden merkitys kliinisen laboratoriotyön ja näytteenoton korkeakoulutettuina asiantuntijoina tunnustetaan osana terveydenhuollon kokonaisuutta arvioitaessa laillistettujen ja nimikesuojattujen ammattien määrittelyä sekä eri ammattikuntien toimivaa ja potilasturvallista työnjakoa.

Suomen Bioanalyytikot ry